

27 ส.ค. 2537

ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพ การสนับสนุนจากคู่สมรส
กับการปรับตัวของผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ

THE RELATIONSHIP BETWEEN HEALTH PERCEPTION SPOUSE SUPPORT
AND ADAPTATION OF THE POST CARDIAC VALVULAR REPLACEMENT PATIENTS.

อุภินันทนากการ

จาก

" นันทิตามเทววิทยาลัย ม. มหิดล "

ไฉนพร ชื่นใจเรือง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศาสตร์

มหิดลวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

พ.ศ. 2536

ISBN 974-587-740-9

สงวนลิขสิทธิ์

Copyright by Mahidol University

30518

ชื่อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพ การสนับสนุนจากคู่สมรส
กับการปรับตัวของผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ

ผู้วิจัย โฉมพร ชื่นใจ เรือง

ปริญญา วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (พยาบาลศาสตร์)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

สมพันธ์ ทิพย์ระนันท์, วท.บ. (เกียรตินิยม), M.S.
วรรณิ สัตยวิวัฒน์, วท.ม., ค.ม.
อรพรรณ ไตสิงห์, ป.พ.ส., M.S.N.

วันที่สำเร็จการศึกษา 9 ธันวาคม พ.ศ. 2536

บทคัดย่อ

การผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ เป็นการรักษาเพื่อช่วยให้ผู้ป่วยบรรเทาอาการของโรคหัวใจ เพิ่มกำลังความอดทนของร่างกาย และช่วยให้ผู้ป่วยมีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น แต่ภายหลังจากการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ ผู้ป่วยต้องเผชิญกับภาวะแทรกซ้อนทางสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม มีผลทำให้ผู้ป่วยไม่สามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ประกอบอาชีพการงาน ออกกำลังกาย ดำรงบทบาทในครอบครัวและสังคมได้ตามปกติ ฯลฯ สิ่งต่างๆเหล่านี้ก่อให้เกิดภาวะเครียดแก่ผู้ป่วยทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของผู้ป่วยค่อนข้างมากและการที่ผู้ป่วยจะปรับตัวได้ดีหรือไม่นั้น ผู้วิจัยเชื่อว่าการมีการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพที่ถูกต้อง และการได้รับการสนับสนุนจากคู่สมรส จะช่วยให้ผู้ป่วยสามารถปรับตัวได้ดีขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพ การสนับสนุนจากคู่สมรส กับการปรับตัวของผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ โดยอาศัยกรอบทฤษฎีการปรับตัวของรอยเป็นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ ที่มารับการตรวจรักษาที่คลินิกศัลยกรรมหัวใจ แผนกผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลวชิระและโรงพยาบาลโรคทรวงอก นนทบุรี จำนวน 120 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสัมภาษณ์ข้อมูลส่วนตัว แบบสอบถามการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพ แบบสอบถามการสนับสนุนจากคู่สมรส และแบบสอบถามการปรับตัวสำหรับผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ

ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์ทุกคุณ และเลือกกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การรับรู้ต่อภาวะสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ ($r=.79$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
2. การสนับสนุนจากคู่สมรสมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปรับตัวของผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ ($r=.51$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001
3. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนพบว่า การรับรู้ต่อภาวะสุขภาพและระดับสมรรถภาพของหัวใจภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ เป็นกลุ่มตัวทำนายที่ดีที่สุด โดยสามารถอธิบายความผันแปรของการปรับตัวของผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจได้ร้อยละ 67.11 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ผลการศึกษาค้างนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะคือ พยาบาลที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้ป่วยภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจ ควรส่งเสริมให้ผู้ป่วยมีการรับรู้ต่อภาวะสุขภาพที่ถูกต้อง โดยการให้ข้อมูลข่าวสารและคำปรึกษาเกี่ยวกับภาวะสุขภาพที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ป่วย เพื่อส่งเสริมการปรับตัวที่ดี และกระตุ้นให้คู่สมรสหรือบุคคลในเครือข่ายสังคมของผู้ป่วย ได้มีส่วนช่วยเหลือในการดูแลรักษาและเอาใจใส่ผู้ป่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยที่มีอายุน้อย รายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำ และระดับสมรรถภาพของหัวใจภายหลังการผ่าตัดเปลี่ยนลิ้นหัวใจไม่ดี เพราะเป็นกลุ่มที่มีการปรับตัวไม่ดี

Thesis Title: The Relationship between Health Perception, Spouse Support and Adaption of the Post Cardiac Valvular Replacement Patients.

Name: Chanaiporn Chuenjairuang

Degree: Master of Science (Nursing)

Thesis Supervisory Committee:

Sompan Hinjiranan, B.Sc.(Honor), M.S.

Wanee Satayawiwat, B.Sc., M.Ed.

Orapan Thosingha, M.S.N.

Date of Graduation: 9 December B.E.2536 (1993)

ABSTRACT

The benefits of cardiac replacement are quite dramatic for most patients in terms of cardiac symptom relief, increased physical stamina and increased longevity. But after cardiac valvular replacement, the patients may experience various complications which affect their usual daily physical activities, works and their family and social roles. Therefore, they will have to adapt to the new situations after the surgery. Enhancing the patients' adaptation is an essential role of nurses. There are various factors that may influence the patients' adaption. Health perception and spouse support are ones of those influencing factors. Thus, in this study, the researcher used the Roy Adaptation Model as a theoretical framework to study the relationship between health perception, spouse support and adaptation of the post cardiac valvular replacement patients. The sample group was composed of 120

post cardiac valvular replacement patients who came for the follow-up treatment at the Out Patient Department of the Heart Surgery Clinic of Siriraj Hospital, Rajvithi Hospital, Chulalongkorn Hospital, Vajira Hospital and Central Chest Hospital. The instruments used in the study were questionnaires on demographic data, health perception, spouse support and adaptation of the patients with valvular replacement. Data were analyzed by using SPSS/PC⁺ program for percentage, arithmetic means, standard deviation, Pearson's moment correlation coefficient and stepwise multiple regression.

The results were as follow:

1. There was a positive significant correlation between health perception and adaptation ($r=.79$) at the .001 level.
2. There was a positive significant correlation between spouse support and adaptation ($r=.51$) at the .001 level.
3. The results of the stepwise multiple regression analysis showed that 67.11 percent of the variances of adaptation was accounted for by two significant predictors, i.e., health perception and post-operative functional class. ($p<.001$)

From the results of this study, it is recommended that nurses should promote the cardiac valvular replacement patients to gain positive perception by providing sufficient useful information and counseling in order to be able to adapt to the new situations after surgery. Furthermore, nurses should encourage patients' spouses and social networks to provide support and care to cardiac valvular replacement patients throughout these difficult experiences; especially in young, low-income and low post-operative functional class patients; since these groups of patients showed significant maladaptation.